

יום כיפור (4)

(יומא פה:). ואמנם להלכה נפסק שנדרשת מעימנו תשובה עם הכפרה, אך למדונו רבותינו שתשובה זו אינה אלא בגדר תנאי בכפרה. עצם הכפרה אינה נובעת מגדולתו של כל אחד ואחד מאתנו הבאה לידי ביטוי ביום זה, אלא כלשון הפסוק **"ימים יוצרו ולו אחד מהם"** (תהלים קלט. טז) אשר נדרש בחז"ל על יום הכיפורים, הקב"ה לבדו הוא המטהר והמזכך אותנו ביום כיפור. **"מי מטהר אתכם, אבינו שבשמים"**. השייכות שלנו ליום כיפור היא בדיוק כמו של החפץ חיים או הרמב"ם. כי לא אנחנו מרימים את עצמנו, הקב"ה הוא המרים אותנו. יום כיפור הוא יום נורא ואיום, ואוי לו למי שאינו מנצל את מעלת היום כראוי. ניתן לדמות ענין זה לאדם הממתין לרכבת אשר תיקחהו במהירות ובבטחה למחוז חפצו. כדי שאכן כך יקרה, עליו לעלות להיכנס לתוך הרכבת בשעה שהיא נעצרת ליד הרציף בו הוא ממתין, ואז כוח מנועיה העצומים של הרכבת ישא אותו למרחקים. אבל אם יישאר על מקומו ולא יתאמץ לעלות בזמן הנכון, יפסיד בזה האפשרות שניתנה לו להתקדם, להתרומם ולהגיע למחוז חפצו לחיים ולשלום.

רב פינקוס בספרו "אלול ימים נוראים"

אחת למעלה ושבע למטה

בסדר העבודה אומרים וחוזרים ואומרים: **"אחת למעלה ושבע למטה"**, הלא דבר הוא שדוקא אחת למעלה ושבע למטה? ומה הטעם עם ישראל קדושים לנגן משפט זה? ביאר הרמ"א, יש בזה המלצת יושר לעם ישראל קדושים, ביום הקדוש. דהנה אמרו חז"ל (סוכות נב.), שבעה שמות יש ליצר הרע להחטיא בני אדם, כאשר רואה היצר שאינו מצליח בכח אחד מנסה בכח אחר, וכן הלאה. אמנם ליצר הטוב אין רק כח אחד לקדש את האדם. וזה אשר מרמזים לעורר הרחמים. יצר הטוב הדוחף האדם כלפי מעלה, לרוחניות יש לו רק כח אחד, ואילו יצר הרע הדוחף את האדם למטה, לגשמיות, יש לו שבע כוחות. וקרובים הם לחטאים יותר מאשר למצוות, ובגדר אנוסים הם, אם כן תמחל ותסלח לנו על כל עוונותינו.

ספר "אוצרות התורה, אלול ר"ה יום כיפור"

על חטא שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו.

כמה חשובה לנו התשובה, בלעדיה, כיצד נוכל לעבור את הדין בראש השנה? ובמיוחד עלינו לעשות מאמצים לתקן את כל מה שקילקלנו בין אדם לחברו, שאם לא כן, הרי אפילו יום הכיפורים אינו מכפר. וכדי שנבין את משמעות הדברים הללו, נעיין בדברי המשנה במסכת

לא להחמיץ את ההזדמנות

רבי אליהו לופיאן זצ"ל דורש על הפסוק (תהלים כד. ג) **"מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קודשו"**. יום כיפור אנו עולים בהר ה', מטפסים למדרגות נשגבות, מתעלים ומעפילים לעולמות עליונים, כמו מלאכי השרת. אכן **"מי יעלה בהר ה'"** הוא דבר נפלא, אבל לא די בכך יש צורך ב**"מי יקום קודשו"**, צריך להישאר למעלה, עם כל הקנינים הרוחניים שספגנו ביום קדוש. אין לנו מושג איזה חסד גדול עשה ה' איתנו, כשנותן לנו את היום הגדול והמיוחד הזה, יום כיפור. אומרים חז"ל (ויקרא רבה כד. ד): **"אורי"** בראש השנה. **"וישעי"** ביום הכיפורים. יום הכיפורים הוא **"ישעי"** הישועה שלי. אדם נהיה זך וטהור, עוונותיו מתכפרים לו. **"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם"** (ויקרא טז. ל). צריך לדעת לנצל את החסד הזה, חלילה לא לאבדו בידים. על הפסוק (בראשית כח.) **"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה"**, אומרים חז"ל (חולין צא. ג): כשהגיע יעקב אבינו לחרן אמר: אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי, ואני לא התפללתי? הוא החליט להסב על עקבותיו ולחזור לירושלים, מרחק של מאות קילומטרים, ואז קפצה לו הדרך **"ויפגע במקום"**. מה מונח במחשבה שעלתה על לבו של יעקב וגרמה לו לחזור את כל הדרך לירושלים? התשובה פשוטה: יעקב חשב בלבו: היתה הזדמנות, איך לא נצלתי אותה. זו הנקודה שצריכה להנחות את האדם בכל מהלכי החיים, יש לך הזדמנות, אסור לך להחמיץ אותה.

ספר "יחי ראובן ימים נוראים, סוכות"

עיצומו של יום מכפר

בזה נעוץ ההבדל שבין ראש השנה ליום כיפור. בראש השנה עלינו לעמול ולעבוד, זהו יום שבו עלינו לומר מלכויות, זכרונות ושופרות, מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכורנכם לפני לטובה, ובמה, בשופר (ר"ה טז.). ביום כיפור לעומת זאת, אנו כמעט ולא עושים כלום מצד עצמנו, אלא הכל בא מצד הקב"ה. הכלל הוא, שביום כיפור עיצומו של יום הכיפורים מכפר, וכלשון הרמב"ם (הל' תשובה פ"א ה"ג): עיצומו של יום הכיפורים מכפר יום קדוש זה הוא יומו של הקב"ה שהוא לבדו המכפר והמטהר אותנו. ולא עוד, אלא שרבי סובר שיום כיפור מכפר אף ללא תשובה

יומא (פה): דרש רבי אלעזר בן עזריה וכו', עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו. אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים וכו', ואומר מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל.

ובאר הצ"ח, שרבי עקיבא לא בא לחלוק, אלא אדרבה, הוא מסביר את דברי ר"א בן עזריה, מה הטעם שאין יום הכיפורים מכפר על עבירות שבין אדם לחברו, מפני שהמטהר אותנו והמוחל על עוונותינו הוא רק אבינו שבשמים שמרחם עלינו כרחם אב על בנו. אולם רחמיו נכמרים עלינו בתנאי שאנו כולנו כבניו, שמתנהגים כאחים, כבני אב אחד, אבל אם אין אנו כאחים זה לזה, ולא נוהגים כבני אב אחד, אלא גוזלים וחומסים ושונאים זה את זה ומראים שאין לנו קירבה שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר, כי עבירות אלו מראות על ריחוק בין איש ישראל לרעהו, ואז ישראל אינם בדרגת אחים ובני אב אחד, וממילא גם הקב"ה אינו קרוב אלינו כאב וא"ו אינו מטהר את ישראל.

וכעין זה הביא גם בספר "ילקוט הגרשוני", שכתב בשם הגאון רב עמרם שכשם שהמקוה מטהר רק באשבורן, כלומר כשהמים מכונסים ביחד, כך גם ישראל, כשהם בבחינה זו, כשהלבבות קרובים ומכונסים יחד, הקב"ה מטהרם. והוסיף על זה ה"ילקוט הגרשוני", שעל פי זה מובן היטב הסיום של רבי עקיבא: מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל, שגם מקוה אינו מטהר אלא באשבורן, כשהמים מכונסים יחד, ואף הקב"ה מטהר את ישראל, כשהם מכונסים יחד כאחים, כבני אב אחד, ואז הוא אביהם ומרחם עליהם כרחם אב על בנים.

ספר "ומתוך האור, ימים נוראים עשרת ימי תשובה יום כיפור"

הקשר בין סיפורו של יונה, ליום הכיפורים

ובמנחה קורין בעריות ומפטירים ביונה (מגילה לא). טעמים רבים נאמרו לנמק את הקשר שבין סיפורו של יונה לבין יום הכיפורים.

- בסידור רש"י: כתב: השלישי מפטיר בספר יונה, משום תשובת אנשי נינוה.
- בספר "צידה לדרך", ביאר בתוספת נופך: וכן ההפסטה של נינוה, שעשו תשובה שלמה והם אינם בני ברית, ומה נעשה ואנה? נולך חרפתנו ובושתינו, אנו שעמדו אבותינו על הר סיני וראינו ושמענו דברי חכמים ונביאים מדברים ברוח הקודש ודברי חכמינו וגאונים וכו'.
- ה"אבודרהם" מביא נימוק נוסף: והטעם להפסטה זו, ללמד לבני העולם שאין אדם יכול לברוח מפני ה' אם עבר עבירות, והוסיף על כך ה"חפץ חיים" (בשער ציון, תרכב, אות ו'): וראיה מיונה, שהקב"ה רצה מאתו שילך וינבא והוא

הלכה: חולה האוכל ביוה"כ, עלייתו לתורה

כתב השו"ע (סי' תרכא ס"א): מוציאין שני ספרים וכו', ובפסקי תשובות (אות א) כתב: חולה שמחמת ציווי הרופאים אוכל ביום הכיפורים מותר לו לעלות לתורה בקריאת שחרית, כי הקריאה אינה מחמת הצום אלא מחמת קדושת היום כשאר ימים טובים, ונכון שלא יקראוהו לחמישי שישי ומפטיר כי קורין בהם מענין התענית דיום הכיפורים. ולקריאת התורה במנחה יש להסתפק אם מותר לחולה שאינו מתענה לעלות כי ספק לנו אם הקריאה נתקנה מחמת התענית או מחמת קדושת היום.

ספר "פסקי תשובות" ו'

פתגם: כשאדם מרמה את עצמו, הוא המפסיד ואין בכלל מנצחים.

ספר "שמחלה"

חקירה: יום כיפור

צריך להתענות, או אסור לאכול (צפנת פענח ו-כז: צריך להתענות. עיון בלמדות י: בבלי, אכילה, ירושלמי, עינוי וכן חקר הגריפ"פ? לא תעשה רסד, רצא. בדפיו ד"ה והשתא האם הוא עשה או לאו הבא מכלל עשה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מתוך שבחו בא לידי גנותו

על הפסוק "אל תעלה במעלות על המזבח", אמר גדול מגדולי ישראל: אל יגבה לבך ואל תעלה עצמך במעלות שלך, כי על ידי זה, תתגלה ערוותך, יתגלו כל חסרונותיך.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קעד)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, אברהם בן רחמונא רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr